

मध्ययुगीन मराठी वाङ्. मयाचा इतिहास [प्रारंभ ते १८१८]

उद्दिष्टे :-

विविध कालखंडातील साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणा, सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, वाङ्. मयीन प्रवृत्ती, वाङ्. मयप्रकारांची पृथगात्मता, प्रभाव, अनुकरण, संकेत, बंडखोरी, संप्रदायांच्या वाङ्. मयप्रकारांच्या उदयास्तांची मीमांसा इ. वाङ्. मयेतिहास संकल्पनेच्या संदर्भात मध्ययुगीन वाङ्. मयाचा परामर्श घेणे.

पहिले सत्र

घटक १: मध्ययुगीन कालखंड व मराठी साहित्यनिर्मितीची पार्श्वभूमी

- १.१ मध्ययुगीन कालखंडाची संकल्पना.
- १.२ मध्ययुगीन महाराष्ट्राची ऐतिहासिक - सांस्कृतिक स्थिती.
- १.३ मध्ययुगीन मराठी साहित्यनिर्मितीचे प्रारंभीचे स्वल्प [कोरी व लेख, इतर ग्रंथातून मिळणारी साहित्य, संस्कृत - प्राकृताची पार्श्वभूमी, धार्मिक-सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, आद्य मराठी वाङ्. मयकार इ.]

घटक २: महानुभाव पंथाचे साहित्य

- २.१ महानुभाव पंथाची पूर्वपीठिका, पंथाचे प्रमुख प्रवर्तक.
- २.२ महानुभाव साहित्याचे तात्त्विक अधिष्ठान.
- २.३ महानुभाव साहित्याचे वाङ्. मयादर्श व निर्मिती प्रेरणा.
- २.४ महानुभावाचे पद्य साहित्य [महाकाव्य, आख्यान काव्य, धवळे इ.]
- २.५ महानुभावाचे गद्य साहित्य व वाङ्. मयप्रकारांची पृथगात्मता. [चरित्र ग्रंथ, दृष्टांतपाठ, सूत्रपाठ, ही टीकाग्रंथ इ.]
- २.६ महानुभाव पंथाची सांस्कृतिक - वाङ्. मयीन, काव्यगिरी व उदयासीची मीमांसा.

घटक ३ : नाथसंप्रदायाचे साहित्य

- ३.१ नाथसंप्रदायाची पूर्वपीठिका व भारतीय पार्श्वभूमी
- ३.२ नाथ संप्रदायाचे तात्त्विक अधिष्ठान
- ३.३ नाथसंप्रदायाचे वाङ्. मयादर्श व निर्मितीप्रेरणा
- ३.४ नाथसंप्रदायाच्या साहित्याचा परिचय.
- ३.५ नाथसंप्रदायाच्या साहित्यातील वाङ्. मयीन वैशिष्ट्ये

घटक ४: वारकरी संप्रदायाचे साहित्य

- ४.१ वारकरी संप्रदायाच्या उदयाची मीमांसा
- ४.२ वारकरी संप्रदायाचे तात्त्विक अधिष्ठान
- ४.३ वारकरी संप्रदायाचा विकास
- ४.४ वारकरी संप्रदायाचे वाङ्. मयादर्श व निर्भित्तिप्रेरणा
[संतसाहित्य आणि लोकसाहित्य यांतील अनुबंध, पारंपारिक संपर्क माध्यमे आणि वाङ्. मयप्रकारांचा अनुबंध इ.]
- ४.५ ज्ञानेश्वर, नामदेव, रकनाथ, तुकाराम यांच्या वाङ्. मयाचे स्वस्म

सत्र २ रे

घटक ५: दत्त संप्रदायाचे साहित्य

- ५.१ दत्त संप्रदायाची उदयाची मीमांसा
- ५.२ दत्त संप्रदायाचे तात्त्विक अधिष्ठान
- ५.३ दत्त संप्रदायाचे वाङ्. मयादर्श
- ५.४ दत्त संप्रदायाची वाङ्. मयनिन कामगिरी

घटक ६: समर्थ संप्रदायाचे साहित्य

- ६.१ समर्थ संप्रदायांच्या उदयाची मीमांसा
- ६.२ समर्थ संप्रदायाचे तात्त्विक अधिष्ठान
- ६.३ समर्थ संप्रदायाचे वाङ्. मयादर्श व निर्भित्तिप्रेरणा
- ६.४ समर्थ संप्रदायांची वाङ्. मयनिन कामगिरी
- ६.५ समर्थ संप्रदायातील अन्य साहित्यकांची कामगिरी

घटक ७: अन्य संतसंप्रदाय व त्यांचे साहित्य

- ७.१ सूफी संप्रदायाची सांस्कृतिक - वाङ्. मयनिन कामगिरी
- ७.२ नागेश संप्रदायाची सांस्कृतिक - वाङ्. मयनिन कामगिरी
- ७.३ चैतन्य संप्रदायाची सांस्कृतिक - वाङ्. मयनिन कामगिरी
- ७.४ वीर शैवसंप्रदायाची सांस्कृतिक - वाङ्. मयनिन कामगिरी
- ७.५ इतर संप्रदायांची सांस्कृतिक - वाङ्. मयनिन कामगिरी

घटक ८: पंडिती काव्य प्रेरणा, स्वस्म व कार्य

- ८.१ पंडिती काव्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
- ८.२ पंडिती काव्याचे वाङ्. मयादर्श
- ८.३ मुक्तेश्वर, श्रीधर, कामनपंडित, सामराज मोरोपंत महिपती, मध्वमुनी, अमृतराय इ. च्या रचनांचे स्वस्म व वाङ्. मय परंपरेतील स्थान, दासोपंताचे साहित्य
- ८.४ तंजावरचे मराठी काव्य : प्रेरणा, स्वस्म व पृथगात्मता [रघुनाथ पंडित, अवचितसुत काशी इ.]

८.५ दासोपंताचे साहित्य व वैशिष्ट्ये

८.६ पंडिती साहित्याचे योगदान [आख्यान, स्तोत्र, श्लोक, चित्र काव्य]

घटक ९: शाहिरांचे काव्य

९.१ शाहिरांच्या काव्याच्या निर्मिती, सांस्कृतिक वाड, मयीन पार्श्वभूमी

९.२ पोवाडे : विषय, रचनाबंध, शैली

९.३ लावणी [विषय, रचनाबंध, शैली]

९.४ फटका व भेदिक [विषय, रचनाबंध, शैली]

९.५ प्रमुख शाहिरांचा परिचय

घटक १०: बखर वाड, मयाचे ऐतिहासिक पत्रवाड, मया

१०.१ बखर वाड, मयाच्या निर्मितीच्या प्रेरणा व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

१०.२ बखरीचे कालानुसार वर्गीकरण

[शिवपूर्वकालीन, शिवकालीन, प्रेशकालीन]

१०.३ बखरीचा वाड, मयीन आकृतिबंध

[कथात्मघाट, भाषिक डोल, लोकसाहित्याचा प्रभाव, अन्य भाषांच्या प्रभाव इ.]

१०.४ मराठीतील प्रमुख बखरींचा परिचय

[महिकावतीची बखर, शिवदिग्विजय, सप्त प्रकारणात्मक चरित्र, सभासद बखर, भाऊसाहेबांची बखर, पानिपतची बखर, आज्ञापत्र इ.]

१०.५ ऐतिहासिक पत्रवाड, मयाचे स्वस्म व प्रकार

संदर्भ ग्रंथ

१. महाराष्ट्र सारस्वत = वि. ल. भावे
२. मराठी वाड, मयाचा इतिहास, खंड १ ते ३
[महाराष्ट्र साहित्य परिषद प्रकाशन, पुणे].
३. प्राचीन/मराठी वाड, मयाचा इतिहास भाग १ ते ७
अ. ना. देशपांडे
४. मराठी वाड, मयाभिस्वीचे विहंगमावलोकन = रा. श्री. जोग
५. प्राचीन मराठी गद्य = प्रेरणा व स्वस्म = श्री. रं. कुलकर्णी,
६. नाथ संप्रदाय = म. रा. जोशी
७. पाच भक्तिसंप्रदाय = र. रा. गोसावी.
८. प्राचीन मराठी वाड, मयाचे स्वस्म = द. श्री. शेणोलीकर
९. महानुभाव पंथ आणि त्याचे वाड, मया = शं. गो. तुळपुळे

- १०. चारकरी संप्रदाय - उदय व विकास = भा. प्रं. बहिरर व पं. ज्ञा. भालेराव
- ११. दत्त संप्रदायाचा इतिहास = रा. चिं. देरे
- १२. संत वाङ्. मयाची साप्ताहिक फलश्रुती = गं. बा. सरदार
- १३. मराठी वाङ्. मयाचा इतिहास खंड १ ते ३ = ल. रा. पागारकर
- १४. पाच संतकवी = शं. गो. तुळपुळे
- १५. प्राचीन मराठी पंडिती काव्य = के. ना. वाटवे
- १६. म-हारी लावणी = म. वा. धोंड
- १७. मराठी कवितेचा उपःकाल = श्री. म. वर्दे
- १८. मराठी बखरवाङ्. मय = उदय व विकास = बीपूजी संकपाळ
- १९. बखरवाङ्. मय = र. वि. हेरवाडकर
- २०. मराठी ख्रिस्ती वाङ्. मय [फादर स्टीफन्स ते १९६०] ग. ना. मोरजे
- २१. मराठी आख्यायक कविता = गं. शासोपाध्ये
- २२. प्राचीन मराठीच्या नवधारा = रा. चिं. देरे
- २३. नाथसंप्रदाय = प्र. न. जोशी
- २४. मराठी लावणी = ग. ना. सहसंबुधे
- २५. सुफी संप्रदाय = रोलु आधवराव पगडी

-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x

डीबी. / ...

... ४ ...

सत्र पहिले

०१. समीक्षा = व्याख्या व स्वस्म

- १.१ समीक्षा म्हणजे काय? टीका, भाष्य, परीक्षण, अभिप्राय, समीक्षा इ. पर्यायवाचक संज्ञांचा परासही. समीक्षेच्या प्रमुख व्याख्या.
- १.२ समीक्षेची संबंधीत घटक = लेखक, साहित्यकृती समीक्षक व वाचक परस्पर संबंध
- १.३ साहित्यकृतीचे वाचन, आस्वाद व समीक्षा यांतील साम्य भेद
- १.४ समीक्षेची विविध प्रयोजने व कार्ये
[परीचय, अभिप्राय, विश्लेषण, परीक्षण-समीक्षण, नोंद, स्पष्टीकरणात्मक टिपण अर्थनिर्णयन [interpretation) मूल्यमापन इ.]
- १.५ समीक्षेच्या भ्रयांदा.

०२. समीक्षेची व्याप्ती.

- २.१ बाह्यकेंद्री [Extrinsic] व आंतरकेंद्री [Internsic] समीक्षा
- २.२ साहित्यकृती निष्ठ समीक्षा
- २.३ साहित्यप्रकारनिष्ठ समीक्षा
- २.४ साहित्येतिहास आणि समीक्षा
- २.५ सौंदर्यशास्त्र, साहित्यशास्त्र आणि समीक्षा
- २.६ संग्रहीधन आणि समीक्षा
- २.७ समीक्षाशास्त्र : स्वतंत्र ज्ञानशाखा

०३. साहित्य समीक्षेचे निकष

- ३.१ साहित्यकृतीच्या समीक्षणाचे निकष.
- ३.२ वाङ्. मयीन मूल्ये
- ३.३ जीवन मूल्ये
- ३.४ वाङ्. मयीन महात्मतेचा प्रश्न, साहित्यकृती चमंगली-आणि श्रेष्ठ यांतील भेद रेखा.
- ३.५ साहित्य समीक्षेची परिभाषा.

०४. समीक्षकाचे गुण विशेष

- ४.१ सद्दय परंतु साक्षीभोक्ता समीक्षक
- ४.२ समीक्षकाचे गुण - सविदग्धीयता, रसिकता, प्रज्ञा, तुलनाक्षमता, व्युत्पन्नता, विश्लेषकता, चिकित्सकता, मूल्यविशेषक, भाषिक तयारी, संयमनशीलता व तटस्थता व न्यायदृष्टी

- ४.३ साहित्यकृतीची व साहित्यव्यवहाराची जाण [साहित्यकृतीची माध्यम-विशिष्टता, साहित्याचे असते-पण, साहित्याचे आशयात्मक, स्मात्मक, भाषिक व कलात्मक अंग]
- ४.४ समीक्षकाने पाठ्याच्या पंथे - समीक्षा विषयाचे अवधान व तारतम्य, निकष तारतम्य, व्यक्तिनिष्ठता आणि वर्तुनिष्ठता यांचे तारतम्य मांडणी व शैली यासंबंधी प्रस्तुत - अप्रस्तुत विवेक, सुसंगती व सुसूत्रता यांचे भान, स्पष्टता [Clarity] जेकडेपणा व तार्किकता यासंबंधीचा विवेक, विधायक दृष्टिकोन.

सत्र दुसरे - समीक्षेच्या विविध पध्दती व त्यांचे उपयोजन

५. चरित्रात्मक समीक्षा पध्दती
६. समाजशास्त्रीये [मार्क्सवादी] समीक्षा पध्दती
७. ऐतिहासिक समीक्षापध्दती
८. मानसशास्त्रीय समीक्षापध्दती
९. स्मवादी / आकृतिनिष्ठ समीक्षा पध्दती.
१०. शैलीवैज्ञानिक समीक्षापध्दती.

वरील पध्दतींच्या आधारे निवडक कलाकृतींचा विशेष अभ्यास

१] चरित्रात्मक समीक्षा पध्दती

[क] संहिता [काव्यसंग्रह] : गो. वि. करंदीकर.

२] समाजशास्त्रीय समीक्षा पध्दती

[ख] माझ विद्यापीठ [काव्यसंग्रह] : नारायण सुर्वे

३] ऐतिहासिक समीक्षा कार्यपध्दती

[ग] लीचक वध [नाटक] : कृ. पं. खांडेलकर

४] मानसशास्त्रीय समीक्षा पध्दती

[घ] हॅट घालणारी बाई [कादंबरी] : कयल देसाई

५] स्मवादी / आकृतिनिष्ठ समीक्षा पध्दती

[च] फुलराणी [काव्यसंग्रह] संपा. कुसुमाग्रज, गो. म. कुलकर्णी

६] शैलीवैज्ञानिक समीक्षा पध्दती

[छ] मढेकरांची कविता : बा. सी. मढेकर.

समीक्षाशास्त्रा

संदर्भ ग्रंथ :-

- १] साहित्यसिध्दान्त : रेने गेलेक, ऑस्टिन बॉटन, अनुवाद : स. ग. मालेशे
- २] मराठी टीका : संपादक : वसंत दावतर.
- ३] नवसमीक्षा : संपादक : गो. म. कुलकर्णी.

- ४] समीक्षणी नवीस्मे : गंगाधर पाटील.
- ५] टीका आणि टीकाकार : वा. भा. पाठक.
- ६] साहित्य आणि समीक्षा : वा. ल. कुलकर्णी
- ७] टीपा आणि टिपण्णी : वा. ल. कुलकर्णी
- ८] टीका विवेक : श्री. के. सी. सागर.
- ९] सौंदर्य आणि साहित्य : बा. सी. अर्देकर.
- १०] प्लांदसी : पु. भि. रेगे.
- ११] परंपरा आणि नवना : गो. वि. करंदीकर.
- १२] खडक आणि पाणी : गंगाधर गाडगीळ.
- १३] साहित्य विचार : वि. के. के. बेडेकर.
- १४] स्मवेध : नरहर कुंभकर.
- १५] सौंदर्य सीमांता : रा. भा. पाटणकर.
- १६] सौंदर्यानुभव : प्रभाकर पाध्ये.
- १७] साहित्य सीमांता : रा. शं. वाळीधे.

X-X-X-X-X-X-X-X-X

डीबी. /

३. भाषा संपर्क

०१. "भाषिक भांडार" व "लघुक्षेत्र".
०२. समाजातील द्विभाषिकता
०३. बहुभाषिकता
०४. प्रथम भाषा - द्वितीय भाषा
०५. मिश्र भाषा / मिश्र बोली.
०६. पिजीत भाषा, [संकर भाषा]
०७. क्रिऑल भाषा.
०८. बालभाषासिध्दांत, बहुभाषिक निर्मितीचा सिध्दांत आणि एकभाषिक निर्मितीचा सिध्दांत.

४. भाषिक प्रदूषण व भाषाशुध्दीची चळवळ.

०१. मराठीवरील परभाषांचे आक्रमणे.
०२. फार्सी व इंग्रजीचा प्रभाव.
०३. मराठीतील भाषाशुध्दीची चळवळ [कोल्हटकर, सावरकर, क्षीरसागर इ. चे विचार.]
०४. सध्यालीन मराठी आणि भाषिक प्रदूषणाचा प्रश्न.

५. प्रमाण भाषा.

०१. प्रमाणभाषेची संकल्पना.
०२. भाषा व बोली : साम्य भेद.
०३. प्रमाण मराठीचे स्वस्म व पूर्वपीठिका.
०४. भाषासंकराची संकल्पना व मराठीतील भाषाचे ऋण.

६. बोली विज्ञान

०१. भाषा व बोली यांतील भेद.
०२. बोली भूगोलाची संकल्पना.
०३. मराठीच्या प्रादेशिक बोली.
०४. मराठीच्या व्यावसायिक बोली.
०५. मराठीच्या सामाजिक बोली.

सत्र दुसरे :-

७. भारतातील भाषिक प्रश्न.

०१. भारताचा भाषिक नकाशा.
०२. भारतातील विविध भाषाकुलेक
०३. भाषावर प्रांतरचनेसागची भूमिका व फलश्रुती.

०४. भाषिक स्वात्मतेची संकल्पना आणि राष्ट्र भाषेचा प्रश्न.
०५. इंग्रजीच्या जागी पर्यायी भाषा कोणती? संस्कृत की हिंदी
०६. सरकारी भाषा मंडळाचा अहवाल.
०७. शासन व्यवहाराची भाषा : स्वस्म व प्रश्न.

०८. भाषा आणि लिपी.

०१. भाषा आणि लिपी परस्परसंबंध
०२. भारतीय भाषांत उपयोजित्या जाणा-या लिपी.
०३. देवनागरी लिपी : स्वस्म, सामर्थ्य व मर्यादा.
०४. देवनागरी लिपी; सुधारण्याचे विविध प्रयत्न.
०५. देवनागरी की रोमन? वादग्रस्त प्रश्न.
०६. भारतात सर्व भाषांसाठी एकाच लिपीची शक्यता.

०९. भाषा आणि शिक्षण.

०१. शिक्षणाच्या सार्वत्रिक माध्यमांचा प्रश्न.
०२. इंग्रजी, हिंदी की प्रादेशिक भाषा.
०३. परिभाषेचा प्रश्न व पाठ्यपुस्तकांची निर्मिती.
०४. आदिवासी व सामाजिक प्रवाहांपासून बाजूला पडलेल्या समाजगटांच्या शिक्षणाची भाषिक बाजू.
०५. प्रौढ साक्षरतेचे राष्ट्रीय धोरण आणि नवसाक्षरांसाठी बोलीभाषांचे उपयोजन.
०६. मातृभाषेचे अध्ययन अध्यापनाचे प्रश्न.
०७. परिभाषेच्या अध्यापनाचे प्रश्न व पध्दती.
०८. भाषाशिक्षणाच्या विविध बाजू.

[भाषिक कौशल्यांचा विकास, भाषिक वर्तन, लेखन विषयक नियम इ.]

१०. शासनव्यवहाराची भाषा.

०१. शासनव्यवहाराची भाषा : पूर्वपीठीका.
०२. राज्यव्यवहारकोशाचा प्रयत्न.
०३. फारशी मराठी संकर
०४. इंग्रजी मराठी संकर
०५. हिंदी मराठी संकर
०६. राजभाषा मराठीचा विकास [पदनामकोश, प्रशासनकोश इ.]
०७. परिभाषानिर्मिती : स्वस्म व प्रयत्न.
०८. कायद्याची मराठी.
०९. शासनप्रतीत, मराठीची तत्त्वे.

११. जनसंपर्कमाध्यमांची भाषा.

सामाजिक अभिस्तरणाचे स्वस्म संवादव्यवहाराची मूलतत्त्वे.

०१. जनसंपर्कमाध्यमांचे स्वस्म.
०२. लोकव्यवहारात भाषेचे स्थान.
०३. वृत्तपत्रांची भाषा.

- ०४. आकाशवाणी व दूरदर्शनची भाषा.
- ०५. जाहिरातींची भाषा.
- १२. भाषा आणि साहित्य.
 - ०१. भाषा व शैली.
 - ०२. भाषिक संस्कृति विशेष आणि वाङ्. मधील उपयोजन.
 - ०३. साहित्यातील "ग्राणीण" व "प्रादेशिक" बोली.
 - ०४. साहित्यातील "नागरी बोली" [बम्बैच्या हिंदी इ.]
 - ०५. लोकसाहित्यातील भाषेचे स्वस्म.
 - ०६. लोकव्यवहाराची विविध क्षेत्र आणि मराठी गद्यशैलीचा विकास.

-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-

संदर्भग्रंथ

भाषा : इतिहास आणि भूगोल : बा. गो. काळेकर, मौज, मुंबई दु. आ. १९८५.

भाषा आणि संस्कृती = ना. गो. काळेकर, मौज, मुंबई दु. आ. १९८२

भाषा = अंतःसूत्र आणि व्यवहार : संपा. सु. ग. मानसे, म. सा. प. पुणे, १९६९.

भाषाशुद्धी = दि. दा. सावरकर, म. रा. सा. सं. मंडळ, मुंबई १९५८.

भाषा, मातृभाषा आणि परभाषा : रा. लो. सराफ, श्रीविद्या, पुणे १९७२.

मंथन [राजभाषा वर्गातील वैचारिक लेखांचे संकलन], भाषा संचालनालय, मुंबई १९८३.

मराठीच्या प्रमाणभाषेचे स्वस्म = सुहासिनी तळ, कॉन्व्हिनेण्टल, पुणे १९८३.

Sociolinguistics = R.A. Hudson, Cambridge University Press,

Sociolinguistics = Edited by J.B. Pride & Janet Holmes, penguin Books, England 1972

Dialectology = An Introduction : W.N. Francis, Longman, London 1983

Language, Education, Social Justice = Lachman Khubchani, (C.S. Poona, 10 1981.

परभाषा शिक्षणाचा शास्त्रीय प्रयोग. चिजया चिटणीस, साधना, पुणे १९६६.

मराठी भाषा आणि शैली : रमेश धोंगडे, आश्वीनी धोंगडे, दिलीपराज, पुणे १९८५.

प्रांतिक मराठी भाषा आणि कोकणी बोली : आ. का. प्रियोळकर, पुणे विद्यापीठ, पुणे १९६६.

देवनागरी : उगम विकास व संभावना : ल. धी. वाकणकर, पुणे विद्यापीठ, पुणे १९८६

सांस्कृतिक आणि गुप्ता भाषा : परंपरा व स्वस्म : प्रभाकर माडि-सविता प्रकाशन, औरंगाबाद १९८६.

जाहिरातींची कुळकथा : द. गो. बोरसे, गिरिता, मालेशांव १९५२.

वैखरी [भाषा आणि भाषाव्यवहार] : अशोक रा. केळकर, मॅजिस्ट्रिक, मुंबई १९८३

मराठी भाषेचा आर्थिक संसार : अशोक रा. केळकर, मराठवाडा सां. परिषद औरंगाबाद

सांसाजिक भाषाविज्ञान : एक नवे अभ्यास क्षेत्र : मिलिंद मालशे, मराठी संशोधन पत्रिका, वर्ष २५, अंकर जाफेसा, १९७८.

साहित्याची भाषा : भालचंद्र नेमाडे, साहित्य, औरंगाबाद.

शब्द : उन्द्म व विकास : कृ. पां. कुलकर्णी, केशव दवळे, पुणे १९५३.

मराठी भाषा : उन्द्म आणि विकास = कृ. पां. कुलकर्णी मॉडर्न बुकडेपो पुणे. हवी आ. १९७३.

तेलंगणातील अरें मराठा समाज : भाषा आणि संस्कृती : श्री. रं. कुलकर्णी. म. रा. सा. सं. मंडळ, मुंबई १९८७.

आर्यालिपी : गोविंद काशिनाथ चांदोरकर, सत्काथोत्तेजक सभा धुळे शके १८२९.

देवनागरी मुद्राक्षरलेखकला : बापूराव नाईक, म. रा. सा. सं. मंडळ, मुंबई १९८२.

- क) १] मध्ययुगीन बीजगाथांचा अभ्यास.
पुढील पैकी कोणत्याही एका गाथाचा अभ्यास.
क) तीळाचरित्र
ख) ज्ञानेश्वरी
ग) तुकारामगाथा [अध्यापनवर्ष १९९२-९३, ९३-९४]
घ) दासबोध

घटकाचे

- १.१] ग्रंथनिर्मितीची वाड. मयीन व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी.
१.२] निर्मितेप्रेरणा व निर्मितेप्रक्रियेचा विचार.
१.३] पाठभेद व संहितानिश्चितीसंबंधीचा विचार.
१.४] आश्रयदृष्ट्या विकलेषण [धर्म, तत्वज्ञान-समाज-संस्कृती] व्यक्तिचित्रे,
सुलो विकलेषण-इ. उपांगांसह].
१.५] भाषिक व वाड. मयीन आकलन.
१.६] ग्रंथसंबंधी टीकाभाष्ये समीक्षाव्यांचा प्रमुख विचारधारांचा परामर्श.
१.७] वाड. मयेतिहासातील स्थान.
किंवा.

ख) २] तौलनिक साहित्याभ्यास

- २.१] तौलनिक साहित्याभ्यास = व्याख्या, स्वस्म व प्रत्येजन.
विषयसाहित्य, राष्ट्रीय साहित्य, भारतीय साहित्य, क्षेत्रीय साहित्य
या संकल्पनांचे स्वस्म व परस्परानुबंध.
२.२] भारतीय साहित्य = समाज आधारतुत्रे.
२.३.१] भारतीय दर्शन व वैचारिक वाड. मय
२.३.२] संस्कृत साहित्यशास्त्र
२.३.३] अभिजात वाड. मय
२.३.४] धर्मपंथांच्या चळवळी [नाथपंथ, सूचीपंथ, भक्ति वाड. मय इ.]
व वाड. मयेनिर्मिती.
२.३.५] लोकसाहित्य
२.३.६] वीरकाव्य, प्रथकाव्य इ.
२.३ मध्ययुगीन भारतीय साहित्य = तौलनिक अध्ययन
मध्ययुगीन भारतीय कवितेवरील संस्कृत.
काव्यपरंपरा, काव्यरुचि, काव्यादशांचा प्रभाव
पुढील साहित्य कृतींचा विशेष अभ्यास.
भावार्थ, रसायण [रुक्नाथ] तुळसी रसायण [तुळसीदास]
२.४ आधुनिक काव्याच्या संदर्भात पुराणकथा, पौराणिक चरित्र व अभिजात
महाकाव्य यांची भारतीय साहित्यातील स्म.
"रसायण" वर अधिष्ठित पुढील कलाकृतींचा तौलनिक अभ्यास.
क) स्नेहलता रेड्डी - "सीता" [तेलुगु नाटक] मराठी अनुवाद.
ख) नाली डेकेटकरराव "सीता ज्यात्सम" [तेलुगु नाटक] मराठी अनुवाद.
ग) आमा वरेरकर - भूमिकन्या सीता [मराठी नाटक]

दुसरी सहासाही

३. अनुवादित साहित्य आणि तौलनिक साहित्यविचार.
 - ३.१ छायानुवाद - भावानुवाद या संकल्पना.
 - ३.२ अनुवादातील समस्या
 - ३.३ भाषांतर व स्मांतर यांतील फरक.
 - ३.४ स्मांतराचे स्वल्प व प्रकार.
 - ३.५ अनुवादित साहित्याचे मूल्यमापन.
४. भाषांतर संकल्पनेच्या संदर्भात पुढील साहित्यकृतींचा तौलनिक अभ्यास.
"राजा इंडिपस" ची पुढील भाषांतरे.
 - ४.१ सदानंद रेगे - "जयकेतू"
 - ४.२ सदानंद रेगे - "राजा इंडिपस"
 - ४.३ पु. ल. देशपांडे - "राजा आयोडिपस"
५. स्मांतर संकल्पनेच्या संदर्भात पुढील साहित्यकृतींचा तौलनिक अभ्यास.
 - ५.१ "हंदपार" व "राजे मास्तर", श्री. ना. पेंडसे
[कादंबरीचे नाट्यस्मांतर]
६. समान सांस्कृतिक पार्श्वभूमी आणि तौलनिक साहित्याभ्यास.
पुढील साहित्यकृतींचा तौलनिक अभ्यास.
"शेषप्रश्न" [भारच्चंद्र चटर्जी] आणि "सुशीलेचा देव"
[वा. म. जोशी]

संदर्भ ग्रंथ

- १] तौलनिक साहित्याभ्यास = संपादक डॉ. चंद्रशेखर जहागिरदार, सीरभ्रकाश, कोल्हापूर.
- २] तौलनिक साहित्याभ्यास = धरंत बापट, मौज, मुंबई.
- ३] तुलनात्मक साहित्य = संपादक = डॉ. नगेंद्र, नॅशनल पब्लिक हाऊस, दिल्ली.
- ४] भारतीय साहित्य : संपादक-डॉ. नगेंद्र, प्रभात प्रकाशन, दिल्ली.
- ५] साहित्यसिद्धान्त = रेने विलेक ऑस्टिन वॉरेन, अनुवाद सं. ग. भालगे.
म. रा. सां. सं. मंडळ, मुंबई.

किंवा a) Comparative literature Theory & Practice : Editer by
Amiya Sisirkumar

ग] ३] स्त्री साहित्य

पहिली सहासाही.

- ३.१.१ स्त्री साहित्याच्या अभ्यासाच्या विविध दिशा,
- ३.१.२ स्त्री साहित्य निर्मितप्रेरणांचा विचार.
- ३.१.३ स्त्री मुक्तीची आंदोलने आणि स्त्री साहित्य यांतील अनुबंध
- ३.१.४ स्त्रीवादी समिक्षेची भूमिका स्त्री साहित्याच्या आकलनाच्या नव्या दिशा.
- ३.१.५ मराठीतील स्त्री साहित्याची वाटचाल.
- ३.१.६ पुढील साहित्यकृतींचा विशेष अभ्यास.
- ३.२.१ जनाबाईचे अर्भंग [काव्य संकलन गाथा]
- ३.२.२ स्त्री-पुरुष तुलना तरराबाई शिंदे [निबंध]

३. २. ३ आमच्या आयुष्यातील कांही आठवणी = रमाबाई रानडे [आत्मचरित्र]

दुसरी सहाप्राही.

पुढील साहित्यकृतींचा विशेष अभ्यास.

३. ३ कळ्यांचे निषवास [कथासंग्रह] = विभाषरी शिरकर.
३. ४ रंग [कथासंग्रह] कल देसाई.
३. ५ एकेक पान गळाबया [कादंबरी] गौरी देशपांडे.
३. ६ बहिणाबाईची कविता = सभा प्र. के. अत्रे

संदर्भ साहित्य

- १] भारतीय स्त्रीजीवन : गीता साने
- २] वायकडा = श्री. के. क्षीरसागर
- ३] बायकांचा जन्म = शांता फिलोस्कर
- ४] हिंदू संस्कृती आणि स्त्री आ. ह. साहूखे
- ५] स्त्री प्रश्नांची चर्चा १९ वे शतक : प्रतिभा रानडे.
- ६] शोध स्तःचा : विद्या वाळ
- ७] स्त्री पुरुष : छाया दातार
- ८] भारतीय स्त्रीजीवन : लीला पण्टील
- ९] भारतीय विवाहसंस्थेचा इतिहास : वि. का. राजवाडे.
- 10)- Feminist literary studies An Introduction
K.K. Ruthven.

-x-x-x-x-x-x-x-

dbs./

२२/१२

२४/१२